

ротити час опрацювання матеріалу, з іншого, збільшує обсяг інформації, яку має засвоїти студент під час вивчення модуля №2 «Аномалії та деформації зубощелепного апарату».

Пропонований посібник – незамінний помічник для самостійної аудиторної та позааудиторної роботи студентів. Завдання навчального видання – сприяти полегшенню пошуку інформації при написанні історії хвороби ортодонтичного пацієнта і підвищити мотивацію до вивчення дисципліни.

Викладений у посібнику матеріал базується на інформації з сучасних вітчизняних і закордонних літературних джерел, що дає можливість студентам знайти ширший матеріал, який їх цікавить, у першоджерелах.

Проблема навчально-педагогічного процесу в Україні майже ніколи не стояла осторонь від нагальних потреб суспільства. Як свідчить сучасна всесвітня практика, проблема вищої освіти успішно розв'язується лише в тих країнах, де суспільство за допомогою всіх можливих засобів усвідомлено створює сприятливі умови для науково-дослідницької роботи, що збагачує науковий скарб новими досягненнями і таким чином сприяє інтелектуальному розвитку студентів, лікарів-інтернів, магістрів медицини.

Отже, введення написання історії хвороби ортодонтичного хворого з аномаліями окремих зубів, зубних дуг або аномаліями прикусу, передбаченої в рамках «Індивідуально-дослідницької самостійної роботи», в програму вищої медичної освіти з дисципліни «Ортодонція» сприятиме розв'язанню однієї з актуальних освітніх медичних проблем сьогодення.

Список використаної літератури

1. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять у медичних вузах : [метод. посіб.] / В.Є. Мілерян – К. : Хрещатик, 2001. – 76 с.
2. Ортодонція. Типова програма навчальної дисципліни для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації: зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. П. С. Фліс, Н.В. Ращенко. – К., 2012. – 88 с. – (Нормативні директивні правові документи).

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ДОШОК ЯК ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ

Соколенко В.М., Весніна Л.Е.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Використання інтерактивних дошок як елементів сучасних інтерактивних технологій навчання значно сприяє підвищенню ефективності проведення заняття, посиленню мотивації та зацікавленості студента навчальним процесом, підвищенню активності на заняттях у групі.

Ключові слова: інтерактивні дошки, інформаційно-комунікативні технології.

Одним із ефективних засобів підвищення якості професійної підготовки студентів-медиків є застосування інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховному процесі, на практичних заняттях і лекціях при вивченні фізіології зокрема. Сучасному студенту необхідно поєднувати процес засвоєння знань із продуктивним відтворенням навчального матеріалу і вміло й ефективно застосовувати його на практиці. Особливість інтерактивного навчання - застосування таких форм навчально-пізнавальної діяльності, за яких практично всі студенти залучені до процесу пізнання, мають можливість застосовувати зорову пам'ять, а також, використовуючи мультимедійні комплекси, відпрацьовувати операційну і логічну пам'ять. Відомо, що саме зорова, слухова і логічна пам'ять - це основні способи сприйняття і запам'ятовування навчального матеріалу [4].

Працюючи з інтерактивною дошкою, всі учасники навчального процесу засвоюють інформацію не тільки через аудіальний і візуальний канали сприйняття, а й через кінестетичний канал, який майже не використовується в сучасній педагогіці [3]. Кінестетичній системі психологи надають особливого значення, оскільки саме з нею пов'язані явище моторної пам'яті та можливість довести навички до автоматизму: якби не намагалася людина подумки навчитися кататися на ковзанах, нічого не вийде. Глибоке навчання можливе тільки при взаємодії кінестетичного сприйняття і моторики. «Розкажи мені – і я забуду. Покажи мені – і я запам'ятаю. Залучи мене – і я навчуся». Це китайське прислів'я найкращим чином характеризує основний принцип проведення заняття з використанням інтерактивної дошки.

Використання інтерактивної дошки значно розширює можливості викладача подавати навчальну інформацію студентам. Застосування мультимедійних технологій (кольору, графіки, звуку і сучасних засобів відеотехніки) дає можливість моделювати різні проблемні ситуації, вирішувати які лікарям доведеться в майбутньому, активізувати пізнавальну діяльність студентів і сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Системи інтерактивної графіки й анімації дозволяють у процесі аналізу зображень управляти їхніми змістом, формою, розмірами, кольором та іншими параметрами для досягнення найкращої наочності. При цьому подача навчального матеріалу ясна, ефективна і динамічна. Заняття стають яскравішими й інформативнішими, орієнтуються на різні типи за сприйняттям матеріалу. Окрім того, істотно підвищується мотивація студентів, які моментально втягуються в навчальний процес, бо світ електронних гаджетів для студентства наразі близький і зрозумілий [2].

Інтерактивну дошку на практичних заняттях можна використовувати для організації самостійних і колективних форм роботи, дискусій, у яких розвивається вміння студентів аргументувати і пояснювати свою точку зору.

Застосування інтерактивної дошки на заняттях допомагає економити час на ведення поточних записів, конспектування лекцій. Усі матеріали студенти можуть зберегти, роздрукувати, повернутися до них удома або на наступних заняттях, вивчити пропущений матеріал, перевірити себе. Усе це особливо важливо в умовах зростання ролі самостійної роботи. Також зберігається швидкий темп лекцій. Лектор додатково не витрачає час на малювання схем і графіків: у режимі online на інтерактивній дошці можна працювати з матеріалами лекції, коментувати, доповнювати.

Зростають можливості викладачів у створенні методичної бази, яку легко змінювати, адаптуючи під цільову аудиторію. При цьому як лекція, так і практичне заняття стають показовішими, бо на занятті одночасно можна використовувати зображення, текст, звук, відео, ресурси Інтернет та інші необхідні матеріали.

У режимі реального часу викладачі можуть створювати і проводити опитування, демонструвати студентам результати тестування [1].

Водночас навчання за допомогою інтерактивних дошок на заняттях із фізіології мало чим відрізняється від традиційних, адже основи успішного проведення заняття ті самі, незалежно від технологій й устаткування, які використовує викладач. Так, кожне заняття мусить мати чіткий план і структуру та досягати певних цілей і результатів. Структура заняття зазвичай залишається однотипною і не залежить від використання інтерактивної дошки. Дошка виконує роль помічника, що допомагає продемонструвати той чи інший дослід, скласти порівняльну таблицю, сортувати отриману інформацію тощо. Викладач може по-різному класифікувати матеріал, використовуючи різні можливості дошки: переміщати об'єкти, працювати з кольорами, залучаючи при цьому студентів, які потім можуть самостійно працювати в невеликих групах. Загалом ефективність роботи з дошкою багато в чому залежить від самого викладача і від того, як він застосує її можливості.

Як приклад застосування в навчальному процесі інформаційно-комунікативних технологій можна навести алгоритм практичного заняття за темою «Дослідження проведення збудження через синапс і гальмування». Під час заняття схематично зображуються різні типи синапсів, а студенти самостійно додають елементи будови, вказують напрямки руху іонів, заповнюють порівняльну таблицю механізмів збудження і гальмування. Усе це можна робити з використанням різних кольорів, символів, що є наочнішим і привертає увагу студентів.

Використання інтерактивних дошок як елементів сучасних інтерактивних технологій навчання суттєво сприяє підвищенню ефективності заняття, посиленню мотивації та зацікавленості студента навчальним процесом, підвищенню активності на заняттях у групі. Такий яскравий спосіб подання матеріалу економить час, забезпечуючи візуальне сприйняття потрібної інформації студентами під час пояснення викладача. Використання великого екрана дозволяє реалізувати один із найважливіших принципів навчання – наочність, а сенсорна панель – миттєво реагувати на дії викладача. Важливо і те, що в процесі заняття забезпечується оперативний контроль знань, використовуються можливості дистанційного навчання, створюються умови для участі в колективній роботі, розвитку особистих і соціальних навичок, постійного контакту викладача з аудиторією. Усі ці моменти забезпечують максимально ефективне оволодіння і теоретичними знаннями, і практичними навичками з фізіології.

Список використаної літератури

1. Кадемія М.Ю. Інтерактивні засоби навчання: навчально-методичний посібник / М.Ю. Кадемія, С.О. Сисоєва. – Вінниця: ТОВ «Гланер», 2010. – 217 с.
2. Інтерактивные технологии в образовании: учебно-методический комплекс // Российский государственный университет. – М., 2005. – 21 с.
3. Робота з мультимедійною дошкою; [упоряд. В. Ленінський]. – К. : Шкільний світ, 2008. – 112 с.
4. Мультимедійна дошка; [упоряд. В. Лапінський, Л. Карташова]. – К. : Шкільний світ, 2011. – 65 с.

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ПАТОМОРФОЛОГІЇ

Старченко І.І., Винник Н.І., Совзіря С.М., Прилуцький О.К., Ніколенко Д.Є.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Розглянуто роль самостійної роботи студентів при вивченні патоморфології на кафедрі патологічної анатомії з секційним курсом ВДНЗУ «УМСА» з урахуванням сучасних вимог та умов навчання, методи її ефективної організації в системі освітнього середовища.

Ключові слова: навчальний процес, самоосвіта, самостійна робота, сучасні технології навчання.

Сучасна Україна не може залишатися осторонь науково-технічної революції, яка почалась у ХХ ст. і стрімко розвивається у ХХІ ст. Науково-технічний прогрес привів до збільшення обсягу знань і потоків інформації в десятки разів. Тому за останні 10-20 років у системі освіти виникло гостре протиріччя – між стрімкими темпами росту знань у сучасному світі й обмеженими можливостями їх засвоєння в період навчання. Це протиріччя змушує суспільство переходити від традиційної моделі «освіти на все життя» до нової моделі «безперервної освіти», тобто поновлення знань протягом усього життя. Усе це значно підвищує вимоги до рівня і якості підготовки молодих фахівців у вищих медичних навчальних закладах.

За роки навчання сучасний молодий фахівець мусить оволодіти не лише необхідною сумою фундаментальних і фахових знань, а й певними навичками креативного розв'язання практичних питань, умінням використовувати у своїй роботі інновації, що з'являються в науці та практиці, постійно підвищувати рівень кваліфікації.

Тому нині провідна мета вищих навчальних закладів полягає у формуванні творчої особистості майбутнього фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти. У зв'язку з цим навчальний процес у вищій школі має набувати характеру самостійної роботи студентів (СРС), без якої неможливо підготувати активного особистість фахівця, необхідного сучасному суспільству. Крім того, самостійно здобуті знання оперативніші, вони стають особистою власністю, розвивають інтелектуальні риси, увагу, спостережливість, критичність, уміння оцінювати.

Одним із провідних принципів кредитно-модульної системи навчання, до якого приєдналась і Україна, є збільшення обсягу СРС, підвищення її якості та продуктивності [2]. Тому СРС – невід'ємна частина навчального процесу і виправданий спосіб оволодіння навчальним матеріалом. Відповідно до чинних державних освітніх стандартів СРС має становити від 1/2 до 2/3 годин, передбачених навчальними планами спеціальностей на кожну навчальну дисципліну. Крім того, зазначається, що частка СРС щодо аудиторних занять має постійно збільшуватися [3]. Зрозуміло, така тенденція спричиняє серйозні зміни в організації навчального процесу всіх вищих нав-